

Rilke-kiállítás Duinóban

Duino kicsi, tengerparti település az Adria talán legészakibb pontján, Trieszttől északnyugatra. Meredek sziklafalak, félszigetszerű beékelődés a fentről olykor végtelennek tűnő tengerbe. Ha viszont jó az idő, ellátni az egyik irányban Triesztig, a másik irányban Monfalcone nagy, hajóépítő kikötőjéig.

Olyan kicsi a belső része a városkának, hogy személygépkocsival hátra kellett tolatnom, hogy elférjenek mellettem az ideérkező hatalmas turistabuszok. Kicsit meg is lepett, hogy ennyien kíváncsiak itt, Észak-Olaszországban Rilkére. Aznap zárt ugyanis a *Rilke és angyalai* című kiállítás. Aztán a várkapuhoz érve megértettem,

A duinói kastély

hogy a látogatók elsősorban a különleges adottságú kastély meg a pompás termekből való kilátás miatt látogatnak ide szertartásos turistaként. A Thurn und Taxisok ősi birtokának egyik gyöngyszeme ez a kastély, amely fényűzésében, pompájában felveszi a versenyt az onnan is látható, tíz-tizenöt kilométerre levő Miramare kastéllyal. De ennek a duinóinak szívélyesebb, barátságosabb a légköre, hangulata, mint a *Sissi* királynéé. Nyilván meghittebb volt itt az élet, mint a Habsburgoknál. Mindenesetre néhány évig itt időzött Rainer Maria Rilke, valamikor a húszas évek táján, ezeket a sziklákat nézte, ezt az örökké mozgó tengert, és itt fent a gazdag és buja növényzetet. Sétálni is ott sétálhatott, ahol most csapatokban járnak a turisták. Duinót, bármennyire is különleges, a költészet és az irodalom hívei számára mégis Rilke tette halhatatlanná – az itt írt elégiákkal.

A földszinten, majd az első és második szinten, ugyanúgy az állandó kiállítás anyagában is föl-fölbukkan a tárgyak és képek között valami, ami a költőre utalhat. De ahogy haladunk végig a kirándulók hagyományos útvonalán, folyosókon, lakosztályokon, ebédlőn, társalgón, hálószobán, könyvtáron, hangversenytermen – közben szinte mindig látni vagy látni vélni a tengert – egyre több, ami Rilkéhez kapcsolódik. S végül legfelül, az utolsó szinten minden kép, tárgy, vitrin Rilkéé és a kortársaié. Az itt megforduló látogatók már különböznek a lenti, csapatokban vonuló s egymást is szórakoztató turistáktól. Hallgatagon állnak Nietzsche vagy Rodin régi fotográfái előtt, közel hajolva betűzik Rilke kézzel írott gyöngybetűit, elmerengnek a múzsák és szerelmek arcképei előtt. Találkozhatunk Freud fényképével is: lányával mindketten osztrákos népviseletben. És képek, arcképek, könyvek, rajzok, megfakult kéziratok. Aki ezt a kiállítást végigjárja – ha nem gondolt is eddig erre –, megbizonyosodhat róla, hogy valaha létezett egy közép-európai kulturális kapcsolatrendszer. Talán arra is gondol, amire mi: lehet, hogy ezek a hagyományok máig élnek és hatnak.

Ezt a képes beszámolót azzal a nem titkolt céllal adjuk közre, hátha sikerülhet elhozni Budapestre ezt a kiállítást. Sok mindennel kiegészíthetnénk itt, és úgy küldhetnénk tovább, Bécsbe vagy Pozsonyba vagy Prágába. (Rilke egyébként Prágában született.)

Ui. Beszéltünk a kiállítás főkurátorával, Pier Giorgio Carizzonival, és azóta a kiállítás létrehozóival, olasz és osztrák intézmények képviselőivel. A tervünk megvalósítása nem reménytelen. Ha Budapest meghívja ezt a kiállítást, megkapja hozzá a segítséget az olasz, az osztrák partnerektől. S talán támogatókat is sikerül hozzá szerezni; olyan nagy cégek, intézmények támogatását, amelyek tevékenységükkel behálózzák ezt a térséget, Közép-Európát.

M. P.

Rilke gyermekkorában

1901-ben

Rilke és Lou Spiridon Drožin költőnél

Lou, Rilke szerelme

Berlini otthonában 1917-ben

Sigmund Freud Sophie nevű lányával

A kastély zöld terme

Pier Giorgio Carizzoni, a kiállítás kurátora

A Rilke-kiállítás katalógusa